Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 29. OKTOBRA 2026

LETO 36, ŠT. 43

Avgust Pavel je ohranjal tudi besede,..

Avgust Pavel ni bil le jezikoslovec, etnolog in pesnik. Bil je tudi človek, ...

/ STRAN 4

Petnajstič so se napautili v andovsko

Po večeraj na konci oktaubra je vrejmen že ladno, dostakrat raji dež tö dé.

/ STRAN 5

Vlečé se do cerkvi

Vejn bi ranč nej mogo baukšoga reda odti pri Aranki Oreovecz v Števanovci ...

/ STRAN 8

VSI SVETI – KO SPOMINI OŽIVIJO

Ob prazniku vseh svetih se za nekaj trenutkov ustavimo, prižgemo svečo in se v mislih vrnemo k tistim, ki jih ni več med nami. Na pokopališčih zagorijo luči, v srcih pa oživijo spomini na ljubljene ljudi, katerih sled ostaja z nami tudi po njihovem odhodu.

/ STRAN 2

VSI SVETI – KO SPOMINI OŽIVIJO

Ob prazniku vseh svetih se za nekaj trenutkov ustavimo, prižgemo svečo in se v mislih vrnemo k tistim, ki jih ni več med nami. Na pokopališčih zagorijo luči, v srcih pa oživijo spomini na ljubljene ljudi, katerih sled ostaja z nami tudi po njihovem odhodu.

NVN

Gornjeseniški učenci so se poklonili spominu na Jožefa Košiča, po katerem nosi ime njihova šola, in ob njegovem grobu skupaj prižgali sveče.

Zadnji oktobrski dnevi imajo prav poseben čar. Jesen je že odela drevesa v zlate in rjave barve, narava se počasi umirja, v hladnem zraku pa je čutiti tišino, ki nas vabi k razmisleku. Ob prazniku vseh svetih in dnevu spomina na mrtve se številni odpravimo na pokopališča, kjer počivajo naši starši, stari starši, sorodniki, prijatelji in znanci. S seboj prinesemo cvetje, prižgemo svečo in se ustavimo ob grobu. S seboj prinesemo tudi nekaj, česar ni mogoče kupiti ali položiti na grob – spomine, hvaležnost in ljubezen.

Ob takšnih dneh se še posebej zavedamo, kako močno so ljudje, ki so bili del našega življenja, zaznamovali našo pot. Spomnimo se njihovega glasu, nasmeha in toplih besed, s katerimi so nam polepšali vsakdanjik. V mislih znova zaslišimo pripovedi naših babic in dedkov, začutimo bližino staršev, ali pa se spomnimo prijatelja, s katerim smo nekoč delili veselje in skrbi. Včasih zadostuje že znana pesem, vonj po domači jedi ali pogled na staro fotografijo, da se pred nami odprejo vrata preteklosti.

Vsak od nas nosi v sebi svojo zgodbo in svoje izgube. Za nekatere je november čas mirnega spominjanja, za druge pa znova odpre bolečino, ki se z leti sicer spreminja, a nikoli povsem ne izgine.

Sveča kot znamenje ljubezni in upanja

Prižiganje sveč je ena najbolj prepoznavnih navad ob prazniku vseh svetih. Ko se stemni, pokopališča zažarijo v tisočerih drobnih plamenih. Vsaka lučka pripoveduje svojo zgodbo – o človeku, ki je nekoč živel, o družini, ki ga pogreša, in o vezi, ki je smrt ni mogla povsem prekiniti. Plamen sveče je tiho znamenje, da pokojni niso pozabljeni, da imajo še vedno svoje mesto v naših srcih.

Ob grobovih pogosto položimo krizanteme, jesensko cvetje, vence ali ikebane. Uredimo grobove, zamenjamo cvetje, s tem izkažemo spoštovanje do tistih, ki so odšli pred nami. Toda najlepši spomenik pokojnim niso dragi aranžmaji ali množica sveč. Je ljubezen, ki jo ohranjamo v sebi, ter dobrota, ki smo se je naučili od njih in jo prenašamo naprej.

Na pokopališčih se v teh dneh srečajo tudi ljudje, ki se morda že dolgo niso videli. Ob grobovih se ustavijo, si izmenjajo nekaj besed, obujajo spomine in se sprašujejo po življenju tistih, ki jih ni več.

Šege, ki povezujejo generacije

Praznik vseh svetih je globoko zakoreninjen v krščanskem izročilu. Cerkev na ta dan slavi vse svetnike, znane in neznane, medtem ko je 2. november, praznik vseh vernih duš, posebej namenjen spominu na vse pokojne.

Starši in stari starši otrokom lahko pomagajo razumeti pomen teh dni. Ko jih vzamejo s seboj na pokopališče, jim povedo, kdo počiva v posameznem grobu, kakšen je bil in kaj jim je pomenil. Tako praznik ni le dan prižiganja sveč, temveč priložnost, da mlajšim generacijam predamo spoštovanje do prednikov, družinskih vezi in lastnih korenin.

Dokler se spominjamo, ostajajo z nami

Ni pomembno, ali se ob grobu zadržimo dolgo ali le za kratek čas. Pomembno je, da se spomnimo človeka, ki je nekoč hodil ob nas, nam pomagal, nas učil ali nas preprosto imel rad.

Spominjanje pa ne pripada samo pokopališčem in novembrskim dnevom. Na svoje pokojne se lahko spomnimo ob družinskem kosilu, ob praznikih, ko pogrešamo njihov glas za mizo, ali v trenutku, ko se znajdemo pred odločitvijo in se vprašamo, kaj bi nam svetovali. Živijo v naših besedah, navadah, vrednotah in dejanjih.

Ko bomo letos znova prižgali svečo, si zato vzemimo trenutek tudi za tiho zahvalo. Za vse objeme, pogovore, skupne poti in drobne radosti, ki so nam jih podarili naši bližnji. Za vse, kar se še vedno učimo od njih, čeprav jih ni več ob nas. Dokler jih nosimo v srcu, dokler pripovedujemo njihove zgodbe in ohranjamo dobro, ki so ga pustili za seboj, ostajajo del našega življenja. Lepo sporočilo praznika vseh svetih je, da se ljubezen ne konča s slovesom, temveč se nadaljuje v spominu, hvaležnosti in življenju, ki ga živimo naprej.

NOVI ROD LITERATOV SE PREDSTAVLJA Z ZBORNIKOM

Slavistično društvo Prekmurja in Prlekije je leta 2002 izdalo zbornik Stolpnica na brazdah, v katerem so se predstavili mladi ustvarjalci raznih umetniških zvrsti iz Pomurja. Združenje je leta 2009 svojemu imenu dodalo besedo Porabje, kar pojasni, zakaj je v svoj najnovejši literarni zbornik Na promenadi vključilo tudi dela petih mladih porabskih avtorjev.

-DM-

Tokratni zbornik prinaša izključno književne prispevke, in sicer tako poezijo kot tudi prozna in dramska dela. Predstavili so ga 16. oktobra v Mladinskem informativnem in kulturnem klubu (MIKK) v soboškem gradu.

»Zelo nas veseli, da se je zbralo petnajst avtorjev, ki so vsi rojeni v tem tisočletju,« je navzoče uvodoma pozdravil sourednik zbornika, predsednik Slavističnega

Vanda Krajczár, Máté Labritz in Dóra Doszpot so trije od petih vključenih mladih porabskih književnih ustvarjalcev. Udeležili so se lepo obiskane predstavitve zbornika.

društva Prekmurja, Prlekije in Porabja Štefan Kardoš, in dodal: »Pred petimi leti smo prvič razpisali književni natečaj Porabske litere, ki je prav gotovo prispeval k temu, da smo k sodelovanju pri tokratni knjigi lahko povabili tudi mlade ustvarjalce iz Porabja.«

Javlja se mladi porabski rod

V zbornik so svoje prozno delo prispevali porabski študentje Noémi Illés, Jázmin Illés in Máté Labritz ter dijakinja Vanda Krajczár, poezijo pa študentje Dóra Doszpot, Noémi Illés in Máté Labritz. Literarnega večera v soboškem gradu so se udeležili trije, ki so se občinstvu predstavili, nato pa še prebrali svoj prozni odlomek ali pesmi.

Monoštrska gimnazijka Vanda Krajczár je za zbornik napisala novelo, ki govori o sedanjem položaju in prihodnosti domače govorice v Porabju. »Narečje je del naše identitete in kulture, z njim lahko ohranimo tisto, kar so nam dali stari starši in starši,« nam je povedala Gornjeseničanka, ki ob porabščini izvrstno piše tudi v slovenskem knjižnem jeziku. »Rada pišem, ker je slovenščina del mojega življenja. Odraščala sem v Porabju in mislim, da je zelo pomembno pisati slo-

Sourednika zbornika Štefan Kardoš in Katja Huber. »Nekateri so želeli pisati v narečju, drugi so kombinirali knjižni jezik in narečje. Ni več tako stroge usmerjenosti h knjižnemu jeziku kot pred nekaj desetletji,« pravi predsednik slavističnega društva.

venske zgodbe in tako ohranjati jezik. S pisanjem lahko izrazim svoje misli.«

Čeprav je študent slovenistike v Sombotelu Máté Labritz v zborniku objavil tudi hudomušno zgodbo, imajo resnično literarno vrednost njegove tri pesmi. »Sprva mi je pisanje predstavljalo izziv, saj sem želel uspeti na natečaju Porabske litere. Sčasoma pa sem začel pisati le takrat, ko mi je srce to narekovalo. Zato ne pišem tako pogosto, mogoče le dvakrat ali trikrat na leto. Ko pa me srce ogovori 'piši!', se lotim dela.« Máté je napisal pesem v spomin na prijatelja iz vasi, tudi v drugih dveh pesmih pa iskreno izrazi svoje misli in čustva.

Različne identitetne dileme

Študentka slovenistike v Ljubljani Dóra Doszpot je v mladinskem zborniku objavila štiri svoje daljše pesmi, ki so deloma posvečene usodi slovenskih posameznikov v Porabju, deloma pa iskanju lastne identitete, razpete med urbano Ljubljano in podeželsko Porabje.

Dileme Noémi Illés so blizu vprašanjem Dóre Doszpot: kaj danes pomeni biti porabska Slovenka in kakšna bo usoda te majhne skupnosti? O svojih rojstnih Sakalovcih in mirujočih koreninah piše v lirski obliki, v dveh proznih stvaritvah pa o svoji identiteti razmišlja tudi s pomočjo narečnih stavkov.

Jázmin Illés je za zbornik prispevala svoje prvo slovensko prozno delo, v katerem spregovori o svoji napredujoči naglušnosti, ki pa jo je pripravila do tega, da svoj pogled na življenje spremeni v pozitivnejšo smer. Svojo zdravstveno težavo poskuša razumeti kot nekaj, kar jo naredi posebno.

Ustvarja se tudi v Pomurju

Poleg treh porabskih avtorjev so na literarnem večeru v Murski Soboti svoje pesmi interpretirali še Lana Bedernjak, Laura Bea Burjan, Samuel Gonza, Marko Rengeo, Enja Zobarič in Katja Huber, vsi iz Prekmurja ali Prlekije. Vsak se je na kratko tudi predstavil in spregovoril o svojem odnosu do književnega ustvarjanja. V zborniku s svojimi deli nastopajo še Tine Lukač, Petra Ouček, Larisa Varga in Alenka Senekovič.

»Za večino avtorjev je to prva objava v neki antologiji oziroma knjižni izdaji. Marsikdo je sicer že objavljal v šolskih glasilih, kar ni zanemarljivo, ker je to prvi pomemben korak k uveljavljanju v literarnem svetu. Prav to je botrovalo tudi naši odločitvi, da njihova dela objavimo v zborniku. Ta jim odpira mnoga vrata v širši svet književnosti,« nam je povedala sourednica zbornika, študentka ljubljanske slovenistike Katja Huber, ki je prispevala tudi lastne pesmi.

»Najpomembneje je, da pri mladih avtorjih najprej začutiš, kakšen je njihov svet. Kajti takšen je tudi tvoj svet, a si ga že nekoliko navajen in si manj angažiran za čas, ki je pred tabo. Ne vidiš ga tako neposredno, kot ga vidijo mladi. In ta zbornik dejansko odpira številna vprašanja, ki so aktualna za vse nas,« je povedal še tretji sourednik zbornika, književnik in založnik Robert Titan Felix.

»Nekateri so že kar izoblikovani pesniki, pisatelji ali dramatiki, drugi pa so šele na začetku svoje poti, vendar kažejo potencial,« je delo mladih avtorjev ocenil Štefan Kardoš. »Če bi, recimo, trije od petnajstih na koncu prišli na slovenski Parnas, bi bili vsi skupaj zelo zadovoljni. Mislim, da možnosti za to obstajajo.«

Zbornik Na promenadi bodo 27. novembra predstavili tudi na razglasitvi izidov natečaja Porabske litere v Monoštru.

AVGUST PAVEL JE OHRANJAL TUDI BESEDE, KI BI SICER ŠLE V POZABO

Avgust Pavel ni bil le jezikoslovec, etnolog in pesnik. Bil je tudi človek, ki je znal prisluhniti ljudem in zapisati besede, ki so jih uporabljali v vsakdanjem življenju. Ob 140. obletnici njegovega rojstva in 80. obletnici smrti so se v Monoštru spomnili njegovega dela, predvsem pa prispevka k ohranjanju porabskega narečja. Ob tej priložnosti so odprli tudi razstavo o slovenskih vrednotah v Porabju.

VIDA TOŠ

Besede iz kuhinje in zgodba o lovu na brinjevke

V Muzeju Avgusta Pavla v Monoštru so pripravili spominski dan, posvečen rojaku, ki je pomemben pečat pustil tako v slovenski kot madžarski kulturi. Dogodek je v okviru projekta Gučimo pripravila ustanova Knjižnica in muzej Ferenca Móre. Obiskovalci so si ogledali film Beseda ti bodi hrumeče grmenje, ki sta ga pripravila Ferenc Boros in Zoltan Horvath, nato pa prisluhnili predavanju etnologinje Marije Kozar Mukič.

Njeno sporočilo je bilo preprosto: Pavel nam ni zapustil le znanstvenih razprav, temveč tudi bogato zbirko besed, s katerimi so porabski Slovenci poimenovali svet okrog sebe. "To je zelo dragocena dediščina Avgusta Pavla," je poudarila Kozar Mukičeva. Posebej je izpostavila dve njegovi etnološki razpravi. V prvi je pisal o odprtih ognjiščih pri porabskih Slovencih. V njej je mogoče najti celo pravo zakladnico izrazov za kuhinjsko opremo. V drugi je opisal lov na brinjevke. V devetih odstavkih je v štovanovskem narečju predstavil celoten potek lova. Prav v takšnih zapisih se skriva vrednost njegovega dela. Besede, ki so bile nekoč del vsakdanjika, bi se lahko brez zapisanih pričevanj izgubile. Pavel pa jih je ohranil za prihodnje rodove.

Porabščina mu ni bila tuja

Pavel se je rodil na Cankovi, vendar je bil tesno povezan tudi s Porabjem. Kot otrok je štiri leta živel v Monoštru, pozneje pa se je v Porabje vračal, ko je zbiral jezikovno in etnološko gradivo. Leta 1920 se je preselil v Sombotel, kjer je živel do smrti leta 1946. Porabščino je dobro poznal, saj sta si bila porabščina in prekmurščina nekoč še bližje kot danes. Tudi sam je pojasnil, da je lahko zbiral gradivo med porabskimi Slovenci, ker so govorili njegov materni jezik. Kozar Mukičeva je pri pripravi predavanja pregledala tudi njegovo prekmursko slovnico, v kateri je Pavel slovenski jezik, kot ga je poznal doma, poimenoval "domača slovenščina". Pozorna je bila, kot je povedala Marija, tudi na besedo "guč", ki se v njegovih delih večkrat pojavlja. Pavel namreč ni bil samo znanstvenik, ki je zbiral in razvrščal podatke ter o tem pisal. V njegovih besedilih je mogoče najti tudi pesniško žilico. Tudi v znanstvenih razpravah je znal zapisati misel, ki preseže suhoparno

»Naš guč« pri Avgustu Pavlu – predavanje etnologinje Marije Kozar Mukič

opisovanje in pove nekaj o človekovi navezanosti na domači kraj.

Še vedno odkrivajo nove stvari

Letošnje leto so porabski Slovenci razglasili za Pavlovo leto. Spominske dogodke so začeli marca v Sombotelu, kjer je Kozar Mukičeva v okviru domoznanskega društva Železne županije pripravila srečanje s šestimi predavatelji. Zbralo se je približno sto ljudi. Pavel je v Sombotelu pustil pomemben pečat. Ustanovil je knjižnico, ki deluje še danes, in znanstveno revijo Vasi Szemle, ki prav tako še izhaja. Urejal je etnološki oddelek, bil njegov direktor in se uveljavil na več področjih kulturnega in znanstvenega življenja. Na srečanju so predstavili tudi njegovo pedagoško delo. Bil je profesor latinščine in madžarščine, poučeval pa je še 13 drugih predmetov, med njimi telovadbo, stenografijo, nemščino in grščino.

"Osemdeset let po njegovi smrti lahko o njem še vedno povemo kaj novega," je izpostavila Kozar Mukičeva, ki spominske prireditve ob Pavlovih obletnicah pripravlja že približno 40 let. Pred mesecem so se ga spomnili tudi na Cankovi. Tam je predstavila njegove raziskave o kralju Matjažu. Pavel je vztrajal pri povezovanju slovenskega kralja Matjaža z ogrskim kraljem Matijo Korvinom. S tem je želel graditi most med slovenskim in madžarskim narodom ter njunima kulturama.

Ob tem je nastal tudi film Beseda ti bodi hrumeče grmenje, v katerem je Kozar Mukičeva pripovedovalka. Film predstavlja Pavlovo življenje in delo, njegovo knjižničarsko in uredniško dejavnost ter literarno ustvarjanje. V njem sodeluje tudi njegova hči Judita Pavel, na koncu pa je predstavljena še pesem, po kateri je film dobil naslov.

Vrednote, ki živijo med ljudmi

Spominski dan se ni končal le s pogledom v preteklost. Ob stalni muzejski razstavi so odprli še razstavo Po sledeh slovenskih vrednot, ki predstavlja vrednote, pomembne za slovensko skupnost v Porabju. Zagovornik slovenske manjšine v madžarskem parlamentu Karel Holec je ob odprtju poudaril, da najpomembnejše vrednote niso skrite samo v muzejih in knjigah. Živijo v jeziku starih staršev, družinskih zgodbah, pesmih,

Ob spominskem dnevu so odprli razstavo Po sledeh slovenskih vrednot, ki predstavlja vrednote, pomembne za slovensko skupnost v Porabju.

verskih običajih in spominih, ki jih pogosto ni nihče zapisal.

Porabje je na zemljevidu morda majhno območje, vendar njegove vrednosti ni mogoče meriti v kvadratnih kilometrih, je opozoril Holec. Njegovo bogastvo je v dediščini, ki jo skupnost ohranja in prenaša naprej. Med vrednote, ki so jih izpostavili porabski Slovenci, sodi tudi borovo gostüvanje, značilna porabska šega. Holec je poudaril, da ohranjanje dediščine ni samo naloga ustanov in muzejev. Pomembno je, da ljudje z njo živijo in jo prenašajo na otroke ter vnuke. Kultura namreč ostane živa toliko časa, dokler jo ljudje prepoznavajo kot svojo.

Prav to povezuje tudi spominski dan Avgusta Pavla in razstavo o slovenskih vrednotah. Pavel je zapisoval besede, običaje in način življenja ljudi, ki bi sicer lahko utonili v pozabo. Danes je naloga skupnosti, da to dediščino ohranja in jo približa tudi mlajšim generacijam. Kajti jezik ni samo zbirka besed. Je tudi spomin na ljudi, ki so jih govorili, in na svet, v katerem so živeli.

PETNAJSTIČ SO SE NAPAUTILI V ANDOVSKO GAUŠČO

Po večeraj na konci oktaubra je vrejmen že ladno, dostakrat raji dež tö dé. Takšoga reda po kmični lesaj prauti porabskim vesnicam stapa Garaboncijaš, šteri zna grmanco pa vihér prinesti. Gda pa je 24. oktaubra kauli Andovec odo, se je odlaučo, ka vöpomore organizatore 15. Vrajže noči, Porabsko kulturno in turistično drüštvo pa Slovensko narodnostno samoupravo Andovci: kauli podneva je stavo dež.

-DM-

Eške se je nej spistila kmica, gda se je na dvauri kauli Maloga Triglava začnilo zbérati lüstvo od blüzi pa daleč. »Zdaj so že deca telko zrasli, ka se več nedo bojali na Vrajžoj nauči. Prišli smo malo poglednit naše porabske Slovence,« je povödo Simon Horvat s sausadnoga Goričkoga. »Prvi den sem mlajšam

Čalarice so se nalečüvale na veuko gostüvanje, samo ka jim je sto fudaš vsikdar vujti. Depa nej so se njale znoriti: goslara so privezale na drejvo.

pripovejdala o skišnjavaj pa čalaricaj. Depa brodim, ka mo se mi vözraščeni bole bojali kak uni,« se je smejala Hajnalka Udvari z Jáka.

Gda se na Andovce spisti nauč

Gda je kmica gratala, je bilau kauli Porabske domačije že vse puno lüstva. Z meglé je vöstaupo glaven organizator Karči Holec pa najgir lidam vogrski pa slovenski raztomačo: »Če se fejst bogite, ka vas zvörčijo, dajte v žepko en falat česneka pa svečano vodau. Če pa na pauti zablaudite, sedite na en borovi pen. Brodite na tau, ka ste geli na vüzemski pondejlek. Če vam vse na pamet pride, ste rejšeni pa najdete domau.«

Gnauk se je samo prikazo skrivnostni možak v dugom ledernom manglini pa klabüki, v rokaj pa je držo lampaš, palco pa knigo. Tau je biu eričen črne šaule dijak, šteri je samo te odišo z dvoriška, gda so ma edno kupico palinke dali. Potom toga se je više tristau lüdi napautilo na svojo dugo, dugo paut po krivi andovski poštijaj pa črni šumski potaj. Na ednoj veukoj sonžeti so kraužili mali posvejtke: tau so bili fajamanglinge ali žerjavci, düše merarov, šteri so krivo potegnili

Črne šaule dijak se je telko včiu iz knig, ka se ma je pamet zmejšala. Od tistoga mau blaudi po svejti s svojov palcov, če pa ma ne podvorijo, napravi točo.

mejau med grünti – zatok pa njina düša ne najde méra na drügom svejti.

»Želejmo pokazati vse, od koj so se bojali starejši. Od vsej naši figur, šteri so en tau ljudskoga vörvanja, so nam pripovejdali starci. Spitavali smo je, kak so vögledali, ka so delali,« nam je pripovejdo Karči Holec pa povödo svojo veseldje, ka mlade ranč nej trbej nagučavati, aj se nutnaravnajo. »Samo te dojpovejo, če betežni gratajo, svojo vlogo niške kraj ne pisti. Ništerne čalarice so med nami že petnaj-

Na konci vrajže poti so peklenski stvauri koražno zaplesali. Tau se vej, ka so glavne pá čalarice mogle biti.

set lejt. Vala Baugi mamo en veuki program, k šteroma dosta mladi iz Porabja cujstaupi.«

Vsikdar je s čaralicami največ nevole

Na ednom veukom tranki so čaralice že graubi odjen kürile, nalečüvale so se na vrajžo gostüvanje. »Vse, ka smo med potjauv najšle – žabe, kače, gobe –, smo nutdjale v župo. Eno veuko veselico smo stele napraviti, zatok smo brž poiskale ednoga fudaša,« je pripoznala čalarica Ildiko Windisch. »Te pa nam je muzikant vujšo, eške med küjanjom smo ga mogle najti. Tau se je posrečilo, zatok smo ga dobro zvezale k enoj drejvi, ka ne vujde pá,« nam je raztomačila comprca Rita Grédlics iz Ljubljane, štera se je prvo paut nutnaravnala na Vrajžoj nauči.

Dugi red batrivni vandrašov se je vlejko dale v naučnoj kmici. Vsakši je na nogaj tople črejvle emo, vej je pa andovska trava eške itak mokra bila od ránoga deži. Na ednom bregej je iz lesá vöstaupila ena strašna figura s kosauv, štera pa je nej kosec bila, liki Smrt sama. Če bi pa tau nej dojšlo, smo za en malo prišli do tranka, gde so se vlačile skišnjave. Té bejli stvauri so en par lidi k sebi potegnili, jim seli na prsi in je téžili – tau se nam tö leko zgodi v nočaj brezi senj.

Pautnicke so gnauk samo prišli na dveri pékla: strašanjski vrazgé so graubo kürili pa postrašüvali lüstvo.

Indašnji porabski človek se je ranč tak trnok bojo od vragauv, vej je pa nej sto, ka ga »vrag vzeme«. Na ednoj veukoj sonžeti, med redeče gorečimi skalami so grdi peklenščki gor pa doj stapali. Od nji so se zatok mlajši sploj prestrašili. Ranč tak kak od živi mrtvecov, šteri so gorstanili iz svoji grobov.

Nej so samo skišnjave plesale

Pejška paut je trpejla tri vöre, gnauk smo ojdli po ravnom, drgauč pa gor pa doj po andovski bregaj. Na konci smo se trüdni povrnauli na dvoriške kauli Maloga Triglava, gde smo brž na pamet vzeli, ka so zacomprane babe, hüdi düji pa peklenski stvauri eške nika nej vömordjeni. Začno se je vrajži ples, s šterim se je koražno končala 15. Vrajža nauč.

»Najbole smo radi, ka je pá dosta lüstva vküpprišlo. Če tak ostane, ešče duga lejta leko držimo té naš program,« nam je za slobaud povödo Karči Holecz, te pa se odpaščo v veuki šator, v šterom je skupina Avantura eške dugo v nauč igrala.

OD SLOVENIJE ...

Enega osumljenca v preiskavi nezakonite tovarne cigaret še iščejo

V prostorih nekdanje rafinerije v Lendavi so odkrili najmanj 34 tujih delavcev iz Paragvaja in Bolgarije, ki so morali delati v nečloveških razmerah. Gre za največjo nezakonito tovarno cigaret, odkrito v Sloveniji, v kateri so delali tuji delavci, domnevne žrtve trgovine z ljudmi. Policija v preiskavi nezakonite izdelave cigaret, trgovine z ljudmi in davčne zatajitve v Lendavi išče enega od dveh osumljenih slovenskih državljanov, drugega pa je preiskovalni sodnik po zaslišanju izpustil na prostost. Žrtve so na varnem in prejemajo pomoč. V objektu so po oceni finančne uprave našli najmanj 14 milijonov cigaret in približno 44 ton tobaka. Neplačane trošarine naj bi presegale sedem milijonov evrov, osumljenca pa naj bi se s sostorilci v obdobju do 12 mesecev izognila plačilu dajatev v vrednosti več kot deset milijonov evrov. V preiskavi sodeluje več kot 80 policistov in kriminalistov ter tuji organi in Europol. Lastnik industrijskega kompleksa, eden od osumljenih, je dejal, da o nezakoniti proizvodnji ni vedel ničesar in da je hale januarja oddal v najem drugemu podjetju.

Glasovi iz tujine niso spremenili izidov referendumov

Glasovi iz tujine niso spremenili izidov štirih referendumov, ki so potekali 11. oktobra, so pa povečali razliko pri glasovanju o ukinitvi prispevka za RTV. Po zadnjih neuradnih podatkih je bila volilna udeležba 54,78-odstotna. Pogojevanje socialne pomoči z družbenokoristnim delom je podprlo 60,52 odstotka volivcev, ukinitev volilne pravice državljanov tretjih držav na lokalnih volitvah pa 55,2 odstotka. Novelo zakona o parlamentarni preiskavi je zavrnilo 51,35 odstotka volivcev, dosežen je bil tudi zavrnitveni kvorum. Proti ukinitvi prispevka za RTV je glasovalo 51,14 odstotka volivcev oziroma 2633 več kot za ukinitev. Izidi še niso dokončni.

ROMANJE IN IZLET SAKALOVČANOV

DEŽEVEN, A PRIJETEN DAN ZA DUHOVNO OBOGATITEV IN NOVA DOŽIVETJA V MATIČNI DOMOVINI

Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci je letos oddala pet prijav na različne razpise Javnega sklada Gáborja Bethlena, da bi vaščanom omogočila kakovostno skupno preživljanje časa, obogatenega s slovensko kulturo, tradicijo in novimi doživetji, ki lahko širijo obzorja sakalovskih Slovencev, krepijo medgeneracijske vezi s Slovenijo in z drugimi porabskimi občinami ter prispevajo k ohranjanju slovenskega jezika in spodbujajo mlajše generacije k negovanju naše nesnovne kulturne dediščine.

Križev pot v Šmarju pri Jelšah je znamenita baročna Kalvarija, ki velja za eno najlepših in najpomembnejših sakralnih spomenikov v Sloveniji.

NOÉMI ILLÉS

Z uspešno prijavo na razpis smo lahko organizirali tudi našo oktobrsko romanje in izlet v Šmarje pri Jelšah, ki leži v vzhodnem delu Slovenije v bližini Rogaške Slatine.

Po dve uri in pol dolgi vožnji z avtobusom smo dan začeli v omenjeni občini, kjer smo ob pomoči našega diakona Róberta Császárja v madžarskem in slovenskem jeziku skupaj molili križev pot, ki vodi na vrh hriba. Križev pot je nastal v času, ko še niso poznali danes uveljavljene podobe štirinajstih postaj, zato je bilo še posebno zanimivo spoznati, kako so se nekoč spominjali trpljenja in

Romarji iz Sakalovcev v cerkvi sv. Roka

smrti Jezusa. Stari kipi in kapele so nam pokazali in mogoče bolj približali, kako je naš Odrešenik trpel za nas na križu.

Vsi smo bili v dobri telesni kondiciji, zato nam niti dež niti strma pot nista predstavljala ovire. Uspešno smo se povzpeli na vrh hriba, kjer stoji cerkev sv. Roka. Tam smo sklenili premišljevanje, skupaj molili v maternem jeziku in spoznali zanimivo zgodovino cerkve.

Cerkev sv. Roka je nastajala postopoma, za leto njenega nastanka pa velja leto 1646. Legenda pripoveduje, da sta leta 1645 dva domačina s Ptuja v Šmarje prinesla kugo, ki je v kratkem času pomorila več kot dvesto ljudi. Da bi se rešili te nadloge, so na vzpetini nad Šmarjem sezidali kapelico. Bog je na priprošnjo Matere božje, sv. Roka in sv. Boštjana uslišal njihove molitve ter kugo pregnal iz dežele. Legenda pravi tudi, da so verniki v zahvalo darovali toliko darov, da so na mestu prvotne kapelice pozneje postavili čudovito cerkev in jo posvetili sv. Roku, zavetniku in priprošnjiku zoper kugo.

Okoli poldneva smo že vsi postali lačni, zato smo si privoščili okusno, pravo slovensko kosilo. Na mizi so bili goveja juha, pečena rebrca, dunajski zrezek, pražen krompir in jabolčni zavitek, ob jedi pa smo lahko izbirali med domačim sokom, vinom in moštom.

Obiskali smo tudi jabolčni festival na Kozjanskem.

Popoldne smo nadaljevali obisk na Kozjanskem jabolčnem festivalu. Kljub slabemu vremenu nas je pričakalo pristno slovensko razpoloženje, obogateno z glasbenimi nastopi, okusno hrano, lokalnimi izdelki in zanimivimi interaktivnimi razstavami, ki so bile vsekakor vredne ogleda.

Človek obrača, Bog obrne, pravi stari pregovor. Organizatorji smo si ta dan sprva zamislili nekoliko drugače – v bolj sončni različici, z dodatnimi zanimivimi dejavnostmi na Jelenovem grebenu in v Rogaški Slatini. Na koncu pa smo se morali prilagoditi tistemu, česar ne moremo spremeniti: vremenu. Kljub dežju verjamemo in upamo, da smo vsi preživeli lep in duhovno bogat dan v družbi sovaščanov, v objemu slovenske dežele, ki nas s svojo lepoto vedno znova očara.

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

VKÜPPOBRALA SILVA EÖRY

V 22. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 31. oktobra 1996, je Ernest Ružič pod naslovom OB SLIKANJU ŠE DRUŽENJE Z LJUDMI napiso:

»Akademska slikarja iz Murske Sobote Franc Mesarič in Sandi Červek sta lani prvič v svoji likovni ustvarjalni vlogi obiskovala porabske kraje. V spominu nam je njuna razstava, ki je bila najprej na Gornjem Seniku, nato pa še v Murski Soboti. Rekli bi lahko, da je njuno porabsko likovno popotovanje pomenilo zametek stalnih likovnih druženj v tem obmejnem, narodnostnem, predvsem pa kulturnem prostoru. Posrečeno dejanje tudi zato, ker je likovna govorica univerzalna, neznanje jezika pri dojemanju slikarskih del pa pravzaprav ni odločujoče.

Seveda velja vse to tudi za letošnjo, uradno prvo mednarodno likovno kolonijo, v katero sta iz Slovenije prišla akademska slikarja Zdenko Huzjan in Štefan Galič, od domačih pa János Kondor iz Sárvára. Dela, ki so nastala v koloniji, si zdaj lahko ogledamo v avli monoštrske osnovne šole.«

Dr. Janko Prunk (Martin Ivančič)
Osamosvojitev Slovenije

PORTRET LJUDI IN DRŽAVE

SLOVENSKI KULTURNI DNEVI NA D. SENIKI

Porabje, 31. oktobra 1996

SLOVENSKI KULTURNI DNEVI NA D. SENIKI

Pod tem naslovom je Irena Barber napisala:

»Letos je slovenska manjšinska samouprava na D. Seniki že od drugič organizirala slovenske kulturne dneve. 11. oktobra je bio prvi den programa v našom malom vrteci. Samouprava je iz Slovenije, iz Beltinec pozvala malčke pa vzgojiteljice. 15 mlajšov pa dvej vzgojiteljici so te den prišli na D. Senik. Po toplom sprejemi (fogadás) se je pa začno bogati program. Deca se je za pau vöre že tak špilala, kak bi se napona vidli, kakoli so si zgučavati nej znali. Eden od drugoga so se včili igre, plese, pesmi. Tak ka na večer, gda je prišla televizija, so že vküper meli program. Samo posloviti se je bilau žmetno.

13. oktobra smo se ranč tak na lejpi den prebüdili kak pred dvömi dnevi. Že predpodnevom je vse živo bilau. V 11. vöri so že prišli iz Čöpinec nogometaši pa drugi gosti. V 13. vöri smo na športnom igrišči meli ljudske igre pa nogomet. Pri igraj so Čöpinčarge, pri nogometi so pa Senčarge zmagali. Gda je pa vöra 15 bila, se je začno kulturni program. Tau so na dvorišči kulturnoga doma držali, gde se je dosta lüdi, velka publika nabrala. Goslarge so sejkali, pevci so popejvali, publika pa ploskala. Nastopali so: pevke iz Varaša z vodjo Marijo Rituper, beltinška folklorna skupina pa Marko banda, ansambel Lacija Korpiča pa ženski kvartet in Trio Črnko.

Ka je pa po programi bilau, tau je "žmano" bilau pa nam je hasnilo tü. Prpelali so gulaž. 300 porcij smo raztalali. Do kmice smo splesavali v dvauri, po tistem pa v klejti (zamenici). Buma so že kokautje popejvali, gda smo se domau podali. Trio Črnko pa Ansambel Korpič sta neprestanoma igrala, mi smo pa mislili, ka rejsan trbej vsigdar plesati tü.

V dvej dnevaj se je na D. Seniki dosta lüdi obrnaulo. Čüla se je slovenska beseda, pesem. Dostim sta bila nepozablena dneva.«

Pod naslovom OKTET „MISLINJA" V BUDAPEŠTI pa je Irena Pavlič napisala:

»Nika lejpega smo doživeli, gda se je našo Slovensko drüštvo v Budapešti zadnjič srečalo. Oktet iz Slovenije je biu pri nas na obiski. Kak je do toga prišlo?

Gda smo juniuša prišli vküper, je biu na našom srečanji gospod Bogdan Koprivnikar z ženo Božo iz veleposlaništva (nagykövetség) R Slovenije. Prajla sta nam, ka poznata oktet v ženini rojstni vesi, steri bi rad prišo k nam v Budapešt. Vodstvo našoga drüštva je tü volo mejlo za tau. Smo je pozvali in so tak 19. oktobra pevci goristaupili pri nas. Doma so iz vesi Mislinje. Tau je ena mala ves pri Velenju.

Prvin so mejli moški zbor, te je pa ta raznok išo in je samo telko ostalo, da spejvajo kak oktet, osem lüdi. Ešče zborovodkinjo majo nauvo. Vči je spejvati gospa Marija Gornjak pa še spejva z njimi. Ona je edina ženska v zbori, vsi drugi so moški. Čüdovito so spejvali. Čüli smo od nji takšne pesmi tö, ka je mi tö vejmo. Pri nas v Porabji so tö znane. Tau so pesmi Teče mi vodica... pa Preozke so stezice... Spejvali so nam več kak eno vöro. Najbola sta se nam vidli pesmi Zvezde žarijo spokojno... in Štajerski fantič... Dugo smo ploskali za tistim. Lejpi večer je biu. Dugo smo se že nej tak dobra meli.

Na te večer smo pozvali goste iz slovenskega veleposlaništva. Bili smo veseli, da je biu na našom srečanji veleposlanik g. Ferenc Hajós, ga. Marija Hajós, g. Bogdan Koprivnikar in ga. Boža Koprivnikar pa novi konzul g. Pavel Toplak. Potejn pa ešče vsi sodelavci veleposlaništva. Puno nas je bilau, smo bili dobre vaule pa veseli.

Kesna nauč je bila, gda smo raznok šli. Gostje iz Slovenije so si na drügi den poglednili varaš, ponoči pa so bili na gradu pa na brejgi Gellért. Sploj lepau se njim zavalimo, da so prišli k nam in so nam lejpi, nepozabni večer napravili.«

... DO MADŽARSKE

Na Madžarskem prihodnje leto višje plače za več kot 600.000 zaposlenih

Madžarska vlada v predlogu proračuna za leto 2027 načrtuje 677 milijard forintov za zvišanje plač v javnem sektorju. Po napovedi premierja Pétra Magyarja naj bi ukrep zajel približno 603.000 zaposlenih, njihovi dohodki pa naj bi se v povprečju povečali za 17 odstotkov.

Višine zvišanja se bodo razlikovale glede na delovno področje. Zaposlenim v kulturi, knjižnicah in ustanovah za splošno kulturno dejavnost se obeta povprečno 10,7-odstotno zvišanje neto plač, zaposlenim v organih za zagotavljanje javne varnosti pa 15-odstotno zvišanje. Zdravstveni delavci v zdravstveni negi in drugi zdravstveni strokovnjaki naj bi bili deležni povprečno 17-odstotnega povečanja dohodkov. V socialnem varstvu in otroškem varstvu je predvideno povprečno 17,8-odstotno zvišanje neto dohodkov. Največje zvišanje med navedenimi področji, v povprečju za 21,5 odstotka, je načrtovano za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Spominjali so se junakov, ki so se borili za svobodo

Na Madžarskem so 23. oktobra počastili spomin na junake revolucije in osamosvojitvenega boja leta 1956. Letošnje slovesnosti so imele poseben pomen, saj država zaznamuje 70. obletnico izbruha revolucije.

Dogajanje, ki se je začelo 23. oktobra 1956 v Budimpešti, je bilo izraz prizadevanj Madžarov za svobodo, politične spremembe in neodvisnost od sovjetskega vpliva. Osrednje slovesnosti so se letos začele že 22. oktobra. V Budimpešti so se z baklami, polaganjem vencev in slovesnimi prireditvami spomnili udeležencev revolucije. Madžarski parlament je ob 70. obletnici revolucije in osamosvojitvenega boja leta 1956 pripravil slavnostno sejo, na kateri sta spregovorila tudi madžarski premier Péter Magyar in predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen.

VLEČÉ SE DO CERKVI

Vejn bi ranč nej mogo baukšoga reda odti pri Aranki Oreovecz v Števanovci kak preminauči torek, gda so reteše pekli. Nika je nej bilau zgučano, samo tak kak šegau mam, sem se tapostavo. Tetica Aranka so z molitvenimi knigami v rokej sejdli pri stauli pa Boga molili. Gda so me zaglednili, so knige dola na sto djali. »Zazranka sem pozabila moliti,« pravijo, »zdaj pa mam malo časa, dočas tazmolim, ka trbej.« Ene fejst stare molitvene knige so bile na stauli, vidlo se je na nji, ka se dosta nücajo. Nej so že mele platnice.

KARČI HOLEC

Tetica Aranka testau za reteše vlečéjo.

Zdaj so naredli djabočne reteše.

- Tetica Aranka, tak toplo künjo mate, kak če bi krü pekli.

»Dobro bi bilau, depa nega krüja pa nega peči tü nej. Prvim sta moja mati pa baba dosta krüja spekli. Ka nam je doma trbelo, se je vse doma peklo. Vse se je doma pripauvalo, vse se je doma delalo. V bauto smo samo po cutjer, sau pa dojan odli.«

- Vam so mati vse pokazali: kak trbej pečti, kak trbej küjati, kak trbej ženskam doma vertivati?

»Tau se je vsakša, za nikaj valaun dekla mogla navčiti, tau je njigvo delo bilau. Kak bi se leko tak ženile, če bi pečti pa küjati nej vedle? Dja sem nej stejla samo vertinja biti, tadale sem se stejla včiti. V Varaši na železnici sem stejla delati, gde bi karte odavala ali pa promet ravnala. Dja bi tau trno rada delala pa so me že goravzeli tü, depa zato, ka so nas za kulake meli, so mi nej pistili, ka bi se tam včila. Dobro sem se včila, gora so me vzeli, pa zavolo toga, ka smo kulacke bili brezi zemle, zato, ka je dejdek grünt emo, nej pa moj oča, sem mogla doma ostati. Tak sem te zavolo toga na repo odla delat, na granico mejo pucat pa v zadruge (tsz), aj si leko malo peneze zaslužim. Nika se ne taužim, dja sem tau tü rada delala. Dja bi še gnesden vertivala, če bi še ladala.«

- Vidim, ka je reglin že segrejti, na stauli je prt. Depa tau še itak ne vejm, ka pečéte.

»Djabočne reteše mo pekla, sausadica me je prosila, aj je maloma sinej spečém, ka de rojstni den emo.«

- Reteše pečti je nej léko delo. Od koga ste se vi navčili, sto vam je pokazo, kak se dobri reteške delajo?

»Leko povejm, ka skurok najbola sama od sebe. Gda kaj zapraviš, s tistoga se največ leko navčiš. Testau je najbola aklavo, nej je vseeno, kakšno melo maš. Če go dobro ne omejsiš ali če je tjöjnja mrzla, s tejm naletja zapraviš testau, pa te go že ne moreš tak vtegniti, kak bi go trbelo. Včásin se tak vtegne, ka bi testau cejlak vö do cerkvi leko vlejkla, včásin pa nika nej, zato, ka se trga.«

- Ka leko dela, gda se testau trga?

»Dostakrat čemeren gratam, pa ga znauva vtjüpzmejsim pa povalam. Dje, ka tau vela, če nej, te go taličim.«

- Kakšne reteše te pekli?

»Zdaj djabočne, depa delam kapüstne pa čutri tü, samo zdaj nejmam cujvalaun. Djaboke so moje domanje, pa mlajši vejn tak djabočne majo najbola radi. Tau je tü istina, ka so letos djaboke tü nej takše, kak bi mogle biti, male, drauvne pa falične so. Depa zato za kompot pa za marmelado (lekvár) so dobre. Telko sem naredo iz nji, ka v špajzi cejle police pune mam.«

- Prvim so ledjéni, gda so ženo iskali, tau tü gledali, kak vej dekla tjöjati, pečti pa vertivati?

»Ka tau dja vejm, má biti.«

- Depa mati od ledjéna, tak mislim, ona je bola aklava bila kak ledjén, nej?

»Prvim smo zato nika nej tak maudro tjöjali kak zdaj. Depa ka je trbelo, tisto prausno, paversko smo vedli naredti. Tau gvüšno, ka je dobro bilau, če je ena dekla dobro tjöjala pa pekla. Dja sem telko sreče mejla, ka sem dosta delala v tjöjnji, gda sem v zadrugi delala. Tam sem se dosta navčila. Gda sem v zadrugi na Martonvásári delala, tam je prejdnja tjöjarca fejst stejla, aj ostanem. Zato, ka sem dja njau baugala, pa vse sem tak delala, kak je ona prajla. Dosta sem se tam navčila, leko povejm, ka sem se tam navčila tjöjati. Tau je baja bejla, ka je tam bejla še ena drüga dekla z vesi pa ona je namé od tistec vösprajla. Telko mi je gučala pa me dražila, ka dja po sobotaj pa nedelaj morem delati, drüge pa na veselice odijo pa plešejo. Nauro me je naprajla pa sem vöstaupila. Sledkar mi je žau bilau, depa te je že fertig bilau.«

- Depa če bi vi v tjöjnji ostali, bi vejn nikdar nej prišli nazaj domau.

»Tau je vejn tak moglo biti, kak je v živlenji vö bilau spisano.«

- Vaš mauž, Jenő bači, so vse podjeli, ka ste vi tjöjali, nej so bili prebrani?

»Ka je mogo? Vej je pa drügoga nej bilau, mogo je podjesti, če je sto ali nej. Depa on je nej bejo prebrani. Pa tak mislim, ka sem dobro tjöjala tü.«

- Ka so mati prajli, gda so vas Jenő bači prvo paut domau sprevajali?

»Dja sem sprvoga tak bejla, ka bi se nej ženila. Depa tau je vejn tü tak dano bilau. Zato, ka na Vogrskom, gde sem delala, tam sem tü mejla. Pa sem vsikdar tak bejla, ka mo z daumi üšla, daleč kraj od téc. Mami pa so vsikdar na tejm bili, aj doma ali v krajini ostanem. Bodjali so se, ka do oni brezi mena sami delali. Tak ka mati so se veselili, gda so zvejdli, ka Jenőna mam. Vejdli so, ka te nikam daleč kraj od daumi nemo üšla. Zavolo toga so oni volo mejli, depa mena so ovak nikdar nika nej prajli, ka tauga ali tistoga morem meti.«

- Depa bili so takši stariške tü, steri so že naprej vöodebrali, koga more vzeti ledjén ali kama aj se ženi dekla.

»Moja mati so nika drügo nej meli, samo telko, aj pošteni baude pa aj daleč ne odidem. Pa moja mama so večkrat prajli, ka tisti, steri menje grünta má pa čedno vertiva, dale pride kak tisti, steri dosta má pa ne vej vertivati. Takši je dosta bilau, steri so zaman velko gazdijo erbali, delali so kak norc, nej so vedli vertivati pa so nika nej naprejprišli ali so vse zabuktivali.«

- Zdaj ka najbola radi tjöjate pa djejte?

»Vejš, kak pravijo: Dober pop se do konca živlenja vči. Zdaj, na stare dni, sem se navčila dobro krumčovo kremno župo tjöjati, zdaj tau man najbola rada.«

- Vidim, ka testau za reteše že počiva tam na omari. Gda te začnili vlejčti?

»Zdaj bi že mogla.«

- Te vas že ranč nemo goradržo. Depa če de se testau tak vleklo, ka do cerkvi de trbelo vlejčti, te valas dajte pa pridem nazaj vam na pomauč.

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

MIKI ROŠ

Pokojna Jugoslavija je skrak svoje granice vnauge karavle dala gorpostaviti. Karavla je kak sodački objekt poznani, v sterom so sodacke-graničarge na granico pasko meli. Istina je, ka so karavle nej samo v Jugoslaviji meli. Zvekšoga so je v takzvani »komunistični rosagaj« gorpostavlali. Depa, mi po karavlaj v Sloveniji od inda v gnešnji čas mo ojdli.

Kak je gnes poznano, je na slovenski granicaj 85 karavl bilau. V nji je od 25 do 40 graničarov živelo pa kontrolo na granici melo. Graničare so prejkmeli nižiši oficerge, z njimi so zmejs živeli tö. Z lejtami

Vsikši sodački rod je svoj emblem emo. Graničarge v jugoslavskoj sodačiji so toga na lejvoj žepki na prsaj nosili.

oficerom več nej trbelo v karavli živeti, nej daleč vkraj od nje so si najšli daum. Tau so zvekšoga bili mladi možakarge, doma od indrik. Iz vsej republik Jugoslavije so v Slovenijo prišli. Vnaugi so si v Sloveniji z domanjimi ženskami držino

Doj z brega se je bole leko na granico gledalo, na njau pasko melo. Ka bi tau eške dosta baukše leko delali, so vreje streje višišoga naprajli. Ja, od tam se je eške dale leko vidlo. Prva karavla na tom mesti v Čepincaj je že malo po leti 1918 stala.

stvaurili. Oprvim so nej domanje rejči gučali, depa pomalek so »naši« gratali, kak so lidge radi prajli.

Vej se pa, ka je iz karavle Trdkova biu. Karavle skrak granic z Vogrskov pa Austrijov so skur gnake bile. Je pa istina tau, ka so na bregaj malo ovak vögledale. Od toga nam karavla Čepinci pripovejda.

Karavle skrak granic, po steraj gnes odimo, so daleč vkraj od varašov bile. Graničarge so sami za sebe živeli. Za toga volo

Ništerni graničarge iz Čepinec so leko vöpokazali, kak so doma delali. Nej se je pitalo, gda je stoj pomauči potrejben biu.

je zmejs med njimi do velkoga padaštva prišlo. Eden drugomi so mogli pomagati, ka bi dnevi slüženja sodačije bole brž pa v dobroj atmosferi taodišli. Kak je poznano, graničarge so trno radi domanjim lidam pomagali. Tau njim je sodačko živlenje za bole bogato najprajlo. Piti pa domanjoga gesti je nikdar nej sfalilo.

V karavlo Kuzma se je kapetan iz djuga Srbije nutzapro. Ovak je v Soboti delo pa živo. Nej pa nej je sto automatsko pükšo dojdjasti. Nej samo tau, ništerne mlade sodake je kcuj na radiatore ali postele zvezo. Gda je vüdo, ka vse tau brezi haska dela, je s pükšo vö iz kasarne prileto. Tam ga je krugla zaojdla.

Od toga nam pripovejdajo kejpi, stere v staroj karavli Čepinci leko vidimo. Gnes je v zidini muzej napravleni, steri od tisti časov pripovejda.

Depa, vse tau se na velke vömini. Že leta 1988 se je vidlo, ka v Jugoslaviji na velke škripa. V Srbiji se vse bole nacionalistična politika glasi. Kak je vögledalo, bi radi cejli rosag spod sebe kopali. Baug vari, ka bi stoj svoj glas prauti tomi gorzdigno. Pa se je tau na velke delalo. Slovenija je prva prajla, ka v takšoj Jugoslaviji več neške živeti. Prva se je od nje razpitala. Indašnji bratovge 27. junija z bojnov prauti Slo-

Sodacke so se radi fotograferali. Té kejp je daleč nazaj biu napravleni. Vidi se, ka kaulak Tromeje eške gauške nega. Merno leko povejmo, ka je sodak nin po leti 1950 tam stau.

veniji začnejo. Vse tisto, ka je Slovenija vözglasila pa naprajla, aj bi nazaj na staro odišlo. Depa, nej je tak bilau. Na tanke pa jugoslavsko sodačijo se je nazaj strejlati začnilo. Po deseti dnevaj se je bojna za Slovenijo zgotovila. Kak pa je na karavlaj bilau?

Ništerni oficerge so brž pükše dojdjali pa sodake vöspistili. Prva takša karavla je tau 1. julija naprajla. Kak povejdano, zvekšoga je tau brezi vöstrejlenoga golaubiša šlau. V Kuzmi pa se je tragedija zgodila.

Moremo znati, ka so se vsi te oficerge z oficerami nauve slovenske sodačije eške

Ena takša je više Tržiča skrak austrijske granice stala. Gnes je v njej krčma. Menje iz tisti časov si je dala: Karavla 297 se zove. Kak pravijo, hištorijo trbej poštüvati.

kak dobro poznali. Vküper so delali, se drüžili. Depa, ništerni so brezi Jugoslavije svojoga živlenja nej vidli.

Po vsejm tejm se je začnilo premišlavati, ka aj se s karavlami naredi. Dugo je trpelo, ka se je v nji nauvo živlenje leko začnilo. Vidli smo, kak so tau v Čepinci naprajli. Ništerne karavle so držine dojküpile, vnauge pa so se vküpersünole. Gvüšno pa so tiste karavle najbaukše zopodle, stere so pod plaminami stale.

OSTANE SAMO ZIDINA ALI PA OSTANE VERA TÜDI?

Selo na Goričkom je najbole znano po rotundi z srejdnjoga veka, štero lejko najdemo v lejpoj dolini. Liki ves ma ešče eno drügo cerkev na brejgi, pauleg poti do Faukovec pa Vuče Gomile, štera je evangeličanska pa je ena od najmlajši cerkev v Prekmörji. Mlado evangeličansko gmajno zdaj vodi farar Štefan Beznec.

AKOŠ ANTON DONČEC

V Seli so 18. oktobra posvetili šestdeseto oblejtnico posvečüvanja evangeličanske cerkve. Na svetek je prišo püšpek evangeličanske cerkve v Sloveniji Aleksander Erniša, šteri ma ovak držinsko vezo s Selom. Nej ravnoč za toga volo, kà je biu njegvi oča bivši püšpek Geza Erniša s Tešanovec (štera ves je v bližini), liki zatok, kà je Geza Erniša enčas tüdi vodo gmajno v Seli.
Gmajna je mala, itak pa je velka vera Selončarov, šteri so bili fejst prijazni pa gostolübni, kà so po bogoslüžji lepau podvorili lidam. V veškom gasilskom daumi so meli dober obed, gé so se lejko fajn pogučavali eden z drügim, ranč tak s püšpekom, fararom Beznecom pa inšpektorom Dejanom Carom, šteri je biu ranč tak važen vdeleženec tistoga dneva.

Zgodovina cerkve pa gmajne v Seli

Prva literanska gmajna v Seli je gratala v časi reformacije, kda so protestanti prejkvzeli rotundo v dolini. Sledkar so v prautireformaciji nazaj dobili cerkvico katoličanci. Zdajšnjo cerkev so zozidali v 20. stoletji. Tau je zdaj drüga najmlajša literanska cerkev v Prekmörji. Prvim liki je 2009 gratala samostojna gmajna (cerkvena občina), je bila od 1967 filija Moravec (Moravski Toplic), pred tistim pa je slišala pod križavsko gmajno. Temelni kamen selonske cerkve je biu postavlen 20. augusta 1939, komaj dva kedna pred začetkom drüge svetovne bojne. Kak gospaud Car pravi: »Zidali so pomali, pač bila je revščina, pejnez je nej bilau, kà so folgali z materijalami. Té je prišla bojna, je vse zastalo.« Po bojni pa je pá falilo tau, ka je trbelo za zidanje. Čegli je bilau velko želenje do té cerkve, kà so v Düševnom listi 20. februara 1939 tüdi napisali: »Selanski evangeličanci, podpérani od svoji verebratov v Fôkovci i drűgi bližnji vesnicaj se z velkov navdüšenostjov priprávlajo, da bi leto postavili nôvo božo hišo na 'Betlehemi'. S tem se prebűja stára, pred 300 leti cvetéča reformácijska gmajna v Seli.« 20. septembra so že posvetili cejli članek dogodki, kda so položili temelni kamen cerkve. Pauleg evangeličanski fararov so bili tam lidje, šteri so bili fejst znani tistoga časa v Prekmörji, kak poslanec Josip Benko.
1963 so s pomaučjov mednarodne organizacije Lutheran World Federation (Svetovna literanska veza), švedske literanske veze Gustava Adolfa pa z vsejmi cerkvenimi občinami, štere so té bilé v Sloveniji, 1963 končali zidanje, cerkev pa je bila 24. julija 1966 slüžbeno prejkdana.

Evangeličanska cerkev v Seli na Goričkom.

Cerkev je zidana po nauvoromanskom stili, stogi pa na brejgi, šteri se zove Betlehem (kak so pisali 20. februara 1938 v Düševnom listi). Klaupi v cerkvi so z indašnje sobočke židoske sinagoge. Prvim liki bi Nemci porüšili sinagogo, so lidje vörejšili dosta stvari pa klaupi. Té so bilé enčas v skladišči (raktár), ka bi se pa nej skvarili, so klaupi pa posvejte prejk v Selo za nauvo cerkev odnesli. Etak je bila bar delno rejšena židoska erbija.

Oltar pa kejp na oltari sta delo domanji lidi.

Oltar pa kejp na oltari sta delo domanji lidi. Tisti, šteri je napravo oltarski kejp pa ga darüvo cerkvi, je na svojo rokau, »na čarno šau« (kak pravi inšpektor) v Budapešt po olijske farbe pa platno, kà je v Jugoslaviji nej najšo materijala. Na kejpi je Jezuš Kristuš s kelijon v rokej, kaulek njega pa so njegvi včenci.

Pastir gmajne: Štefan Beznec

Inšpektor Car je po rodi s Kuzme, zmejs kda je farar Beznec z Mačkauvec. Komaj od 2021 je začno slüžiti v Seli. »Prlej« (kak pravi) je slüžo v Domanjšavcaj (pri Šalovcaj), gé je dvogezična slovensko-vogrska gmajna. Meu je pod svojov skrbjov Apače tüdi, štere so zovkraj Möre, nad Prlekijov, pa tam tüdi živejo evangeličanci. Püšpek ga je sledkar »odslaubodo«, kà je že biu »zadosta« star pa je nej mogo telko oditi. Zdaj se pa bole lejko posveti selonskoj gmajni, gé je gnesden menje vernikov kak inda. Inda svejta jih je bilau dosta več, zatok je bilau mujs zozidati pá eno cerkev, kà so bili malo daleč od vekši gmajn, pauleg toga pa je položaj med brgauvami tüdi delo zmečave.

Nišče je nej znau, ka bau

Püšpek Erniša je v dvej gezikaj povedo svojo predgo na bogoslüžji: polovico v prekmörščini, polovico v slovenščini. V prekmörskoj predgi je püšpek gučo bole osebno o zgodovini, spominaj, stari lidaj, zmejs kda je v slovenskoj predgi gučo bole teološki (kak o Svetom pismi). Predgo je pá zaklüčo v prekmörščini. Pravi, ka je v evangeličanskoj cerkvi vsakša predga na svoj način vöronavuk tüdi, pa je važno, ka lüstvo bar v začetki nagučijo v geziki, šteroga guči (tau pa je tü prekmörščina).
Kda so zidali cerkev, je nišče nej znau, ka prinese bodaučnost, liki, kak pravi püšpek Erniša, so meli vüpanje pa vero, ka je za dane okauliščine tau najbole prav. Gnala jih je vera, štero so zadržali, na tau pa so gnešnji evangeličanci lejko ponosni. Püšpek je zatok povedo prvo polovico predge v prekmörščini, ka bi se tejm prejdnikom zafalo.
Zdaj tüdi ne vejmo, kak bau pa če bau vera na tom kraji za šestdesetimi lejtami ali pa ostane samo zidina. Farar Beznec je pravo, ka je numera vernikov v gmajni malo prejk šestdeset, dapa kak Jezuš pravi v Matejovom evangeliji, štere rejči je omeno farar: »gé se dva ali trgé zberemo, tam je tüdi un med nami.«

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	FRANC. DIRKAČ F1 (ALAIN)	NAŠ POPEVKAR (JANKO)	OVOJ, OVITEK	TULEC, TOK ZA PUŠČICE	JESENSKA SOLATA S TRDIMI LISTI	TRIK, PREVARA	SODNI ZBOR ALI SVET
					ČLOVEŠKA RIBICA, MOČERIL							
					PREBIVALKE ROMUNIJE	5						
					POLDAN, POLDNE						4	
					RIBJA KOŠČICA / OSTRIVEC				HRVAŠKO NAFTNO PODJETJE / SRAM			
POMOČ: AKBAR EKOTOPTORI ZEVKA	GORA NAD POLJANSKO DOLINO (1562 M)	OKRAS V OBLIKI LUNINEGA KRAJCA	ŽIVLJENJSKI PROSTOR	ATA, OČE / SHARON STONE				GOST NA POROKI / OMEMBA		6		
ODSEV, SIJAJ						IGRALKA SPELLING / KOVINSKO VODILO		2			LEŠNIK, OBLIT S ČOKOLADO	VELIKI MOGUL INDIJE
RAZKOŠJE							PEVKA SEPE / LOVRO INKRET					
ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)		1		SMUČARSKI DOSKOK S POKRČENO NOGO / OČESA								
ČRNSKA MESTNA ČETRT					ŽLAHTNA KAPLJICA / ERIC CLAPTON		7			ADAM BOHORIČ / ANA DOLINAR		
MAJHEN OTOK				3			NADSTROPJE					
MANJŠA ŠAPA					8		DELAVCI, PERSONAL					

Končna rešitev:

1	2	3	3	4	5	2	6	1	7	8

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskom programi **Duna TV v četertek, 5. novembra, zrankoma v 6.41.** Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali **Duna World gnaki den zadvečerka v 13.36.**

Ka leko vidite?

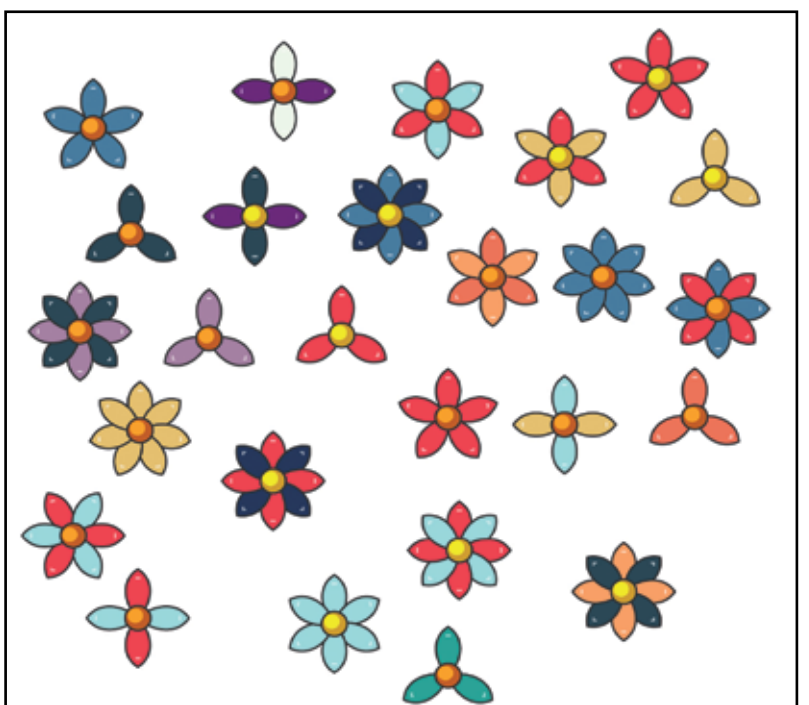
- Porabska mladina piše
- Mrtveča kamra v Števanovci
- 15. Vrajža nauč
- Gesenska dekoracija

https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/

TV SPORED

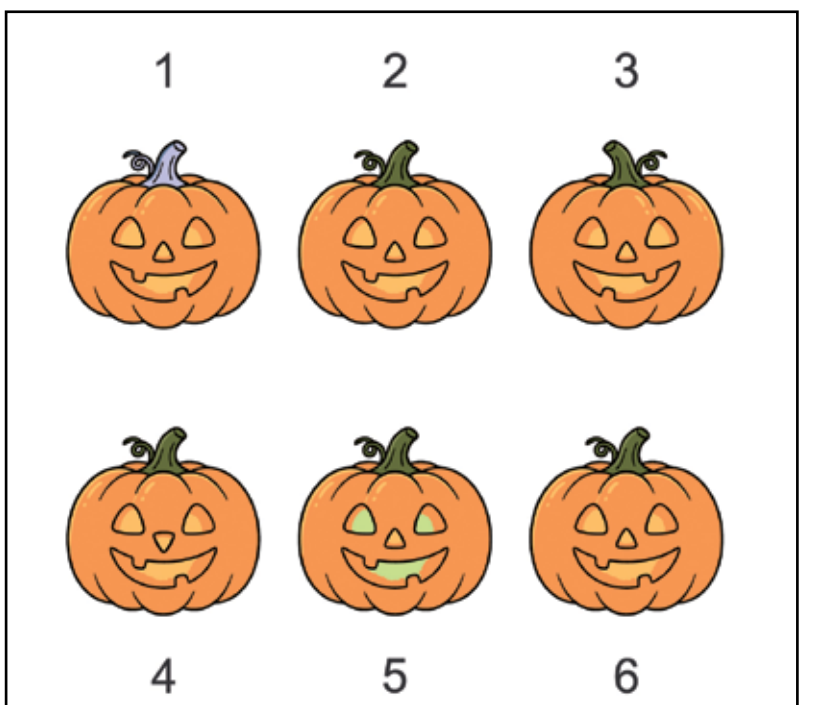
Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
https://tvspored.delo.si/

RAZLIČNE CVETLICE

Le dve rožici sta si popolnoma enaki med seboj! Poišči ju!

IZREZANE BUČE

Samo dve sličici sta si povsem enaki med seboj. Poišči ju!

GOSPA JESEN

Vsako leto isti čas
pride v našo malo vas
slikarka, znana dobro vsem,
ime ji je gospa Jesen.
Rumeno, rdeče in rjavo
nam poslika vso naravo.
Ostane vedno le do zime –
tedaj se poslovi – in mine.

Lara Tivold, jezikovna asistentka v vrtcu Gornji senik

»... BUČE KLEPETALE, GLASNO SE SMEJALE, BUČ, BUČ, BUČ...«

Vesele buče smo ustvarjali v vrtcu Sakalovci in slovenski skupini Zvezdice. V Sakalovcih pa smo obiskali tudi bučo velikanko.

Romana Trafela, vzgojiteljica

JESENSKI GOZD

Narava okoli nas se je že odela v čudovite jesenske barve, zato smo se odpravili na sprehod in raziskovanje bližnjega gozda. Z vsemi čutili smo doživljali jesenski gozd: opazovali smo pisano listje in drevesa, občudovali padajoče liste, vdihovali značilne vonjave gozdnih tal ter prisluhnili ptičjemu petju. Med sprehodom smo iskali in nabirali jesenske zaklade, kot so listi, storži, želodi in veje.

Jesenski dnevi nam ponujajo številne priložnosti za učenje skozi igro, neposredno izkušnjo in raziskovanje. Otroci ob opazovanju narave bogatijo svoje znanje, razvijajo čut za naravno okolje ter spoznavajo pomen letnih časov in naravnih sprememb. V števanovskem vrtcu smo jesen sprejeli z radovednostjo, ustvarjalnostjo in veseljem ter si pričarali prijetne trenutke, polne novih doživetij.

Nina Orban, jezikovna asistentka v vrtcu Števanovci

Porabje
TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO
Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB